

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий механічний інститут
Кафедра транспортних технологій і технічного сервісу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

« ____ » _____ 2019 р.

02-02-58

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Work Program of the Discipline

Основи економіки транспорту

Fundamentals of Transport Economics

спеціальність

specialty

275 «Транспортні технології
(на автомобільному транспорті)»

275 «Transport technologies
(on road transport)»

Рівне – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи економіки транспорту» для здобувачів, які навчаються за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)». – Рівне: НУВГП, 2019. – 16 с.

Розробник: Швець М.Д., доцент кафедри транспортних технологій і технічного сервісу, к.т.н., доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри транспортних технологій і технічного сервісу

Протокол від «07» березня 2019 року, № 7

Завідувач кафедри _____ М.Є. Кристопчук

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 275 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»

Протокол від «20» березня 20 19 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ М.Д. Швець

ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Основи економіки транспорту» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність автотранспортного підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Основи економіки транспорту» є складовою частиною циклу професійної підготовки навчальних дисциплін фахової підготовки за спеціальністю «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)». Вивчення курсу передбачає наявність систематичних і ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Загальний курс транспорту», «Основи менеджменту», «Основи маркетингу», «Інфраструктура транспорту», «Ергономіка», «Транспортні засоби». Вивчення даної дисципліни вимагає від здобувачів цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Одним з основних показників діяльності будь-якого підприємства є його рентабельність. Чим вищий цей показник, тим краще працює підприємство. Одним із шляхів для підвищення прибутку підприємства і як наслідок його рентабельності є зменшення витрат на всі види діяльності на підприємстві. Для цього необхідно знати всі види витрат, шляхи і методи їх розрахунку.

Економічні знання сприяють підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності, автотранспортних підприємств, допомагають знижувати собівартість перевезень, впроваджувати прогресивні способи господарювання, використовувати методи, спрямовані на створення конкурентних переваг підприємства на ринку транспортних послуг.

Тому вивчення дисципліни «Основи економіки транспорту» є важливим елементом підготовки фахівців за спеціальністю «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)».

Курс «Основи економіки транспорту носить міждисциплінарний характер і передбачає використання сучасних технологій навчання в рамках компетентісного підходу.

Ключові слова: економіка, транспорт, прибуток, витрати, собівартість, ефективність, рентабельність.

Abstract

One of the main performance indicators of any enterprise is its profitability. The higher this indicator, the better the company operates. One of the ways to increase company profits and as a result of its profitability is to reduce the cost of all activities in the enterprise. To do this, you need to know all kinds of expenses, ways and methods of their calculation.

Economic knowledge helps to increase the efficiency of production and economic activity, motor transport enterprises, help to reduce the cost of transportation, introduce progressive methods of management, use methods aimed at creating competitive advantages of the company in the market of transport services.

Therefore, the study of the discipline "Fundamentals of Transport Economics" is an important element of the training of specialists in the field of "Transport Technology (in road transport)".

The course "The fundamentals of transport economics is multidisciplinary and involves the use of modern technology training within the competency-based approach.

Key words: economy, transport, profit, expenses, cost, efficiency, profitability.

1. Опис програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 275 «Транспорт»	Фахової підготовки	
Модулів – 1	Спеціальність 275 «Транспортні технології (на автомобільному у транспорті)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		4-й	5-й
		Лекції	
		38 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		38 год.	14 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		104 год.	164 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Індивідуальні завдання: -		
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми навчання – 38%;
- для заочної форми навчання – 13%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни “Основи економіки транспорту” є вивчення економічних основ організації господарської діяльності автотранспортного підприємства в сучасних умовах господарювання, оволодіння економічними методами управління діяльності автотранспортного підприємства.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є: вивчення основних економічних категорій, що діють в системі автотранспортних перевезень, економічних законів та економічних принципів дії ринкових відносин на автомобільному транспорті.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: теоретичні основи організації господарської діяльності автотранспортного підприємства та організації транспортного процесу на автомобільному транспорті;

вміти: розраховувати економічні показники, що характеризують стан автотранспортного підприємств; розраховувати економічні показники використання рухомого складу, собівартість перевезень, прибуток, рентабельність; аналізувати і узагальнювати результати виробничо-господарської діяльності автотранспортного підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Автотранспортне підприємство як об’єкт господарювання. Матеріально-технічна база та трудові ресурси.

Тема 1. Особливості функціонування автотранспортного підприємства в сучасних умовах господарювання.

Поняття про підприємство та його види. Підприємство як виробнича та економічна система. Порядок утворення автотранспортного підприємства.

Тема 2. Організаційно-правові форми господарської діяльності АТП та їх класифікація за формами власності.

Поняття про суб’єкт господарювання. Види підприємств. Організаційно-правові форми об’єднання підприємств.

Тема 3. Виробнича програма автотранспортного підприємства та її основні економічні показники.

Обґрунтування вибору типу рухомого складу. Планування виробничої потужності АТП. Статистика продукції підприємств автомобільного транспорту. Методика розрахунку узагальнюючих показників.

Тема 4. Основні засоби автотранспортного підприємства.

Економічна сутність основних засобів підприємства. Класифікація основних виробничих засобів, їх оцінка та рух. Показники і резерви росту ефективності використання основних засобів. Знос та амортизація основних засобів.

Тема 5. Оборотні засоби підприємства автомобільного транспорту.

Економічна сутність та структура оборотних засобів. Джерела формування оборотних засобів.

Тема 6. Показники руху та ефективності використання оборотних засобів.

Основні показники оборотних засобів підприємства. Розрахунок показників використання оборотних засобів.

Тема 7. Трудові ресурси автотранспортного підприємства.

Сутність, значення, склад і структура трудових ресурсів. Планування чисельності персоналу.

Тема 8. Продуктивність праці та система оплати праці на автомобільному транспорті.

Продуктивність праці на автомобільному транспорті. Система оплати праці на автомобільному транспорті. Показники організації працівників виробництва і управління АТП, планування спискового складу і фонду оплати праці.

Змістовий модуль 2. Економічні результати діяльності автотранспортних підприємств від перевезень

Тема 10. Групування витрат за економічними елементами витрат.

Матеріальні витрати. Витрати на оплату праці. Амортизаційні відрахування. Відрахування на соціальні заходи. Інші витрати..

Тема 11. Порядок формування собівартості вантажних і пасажирських перевезень.

Поняття собівартості перевезень. Класифікація витрат собівартості. Формування собівартості за окремими статтями калькуляції. Вплив техніко-експлуатаційних факторів на собівартість перевезень.

Тема 12. Визначення фінансових результатів господарської діяльності по пасажирських та вантажних перевезеннях.

Порядок формування валових доходів АТП. Прибуток: поняття та види. Порядок визначення прибутку на автомобільному транспорті. Рентабельність господарської діяльності автотранспортного підприємства. Шляхи підвищення рентабельності.

Тема 13. Основи системи оподаткування автотранспортного підприємства.

Сутність податків і їх функції. Податок на додатну вартість. Податок на прибуток. Спрощена система оподаткування.

Тема 14. Інвестиційна та інноваційна діяльність на автомобільному транспорті.

Інвестиції в автомобільний транспорт. Інноваційна діяльність.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь- го	у тому числі					усь- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Механізація, особливості застосування та методи визначення її продуктивності												
Тема 1. Особливості функціонування автотранспортного підприємства в сучасних умовах господарювання.	11	2	2	-	-	7	11	-	1	-	-	10

Тема 2. Організаційно-правові форми господарської діяльності АТП та їх класифікація за формами власності.	11	2	2	-	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 3. Виробнича програма автотранспортного підприємства та її основні економічні показники	16	4	4	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 4 Основні засоби автотранспортного підприємства.	12	2	2	-	-	8	12	-	1	-	-	11
Тема 5. Оборотні засоби підприємства автомобільного транспорту.	11	2	2	-	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 6 Показники руху та ефективності використання оборотних засобів.	16	4	4	-	-	8	13	1	1	-	-	11
Тема 7. Трудові ресурси автотранспортного підприємства.	11	2	2	-	-	7	12	-	1			11
Тема 8. Продуктивність праці та система оплати праці на автомобільному транспорті.	11	2	2	-	-	7	11	-	1			10
Разом за змістовим модулем 1	99	20	20	-	-	59	93	1	8			84
Змістовий модуль 2. Організація та технологія роботи різних вантажних механізмів з рухомих складом												

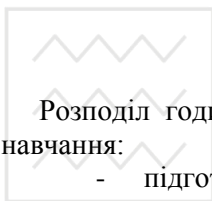
Тема 10. Групування витрат за економічними елементами витрат.		4	4	-	-	9	19	1	2	-	-	16
Тема 11. Порядок формування собівартості вантажних і пасажирських перевезень.		4	4	-	-	9	17	-	1	-	-	16
Тема 12. Визначення фінансових результатів господарської діяльності по пасажирських та вантажних перевезеннях.		4	4	-	-	9	17	-	1	-	-	16
Тема 13. Основи системи оподаткування автотранспортного підприємства.		4	4	-	-	9	17	-	1	-	-	16
Тема 14. Інвестиційна та інноваційна діяльність на автомобільному транспорті.		2	2	-	-	9	17	-	1	-	-	16
Разом за змістовим модулем 2	81	18	18	-	-	45	87	1	6	-	-	80
Усього годин	180	38	38	-	-	104	180	2	14	-	-	164

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Організаційно-правові форми господарської діяльності АТП	2	1
2.	Виробнича програма АТП	4	1

3.	Основні засоби автотранспортного підприємства	4	1
4.	Оборотні засоби підприємства автомобільного транспорту	4	1
5.	Показники руху та ефективності використання оборотних засобів	6	2
6.	Трудові ресурси автотранспортного підприємства	4	2
7.	Елементи економічних витрат, їх розрахунок	6	2
8.	Порядок формування собівартості АТП	4	2
9.	Основи системи оподаткування АТП	4	2
Разом		38	14

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до аудиторних занять (0,5 год./1 год. занять) – 28 год.;
- підготовка до контрольних заходів (6 год. на 1 кредит ЄКТС) – 36 год.;
- опрацювання окремих тем програми або їх частин, які викладаються на лекціях, – 60 год.

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Світові підходи до функціонування автотранспортного підприємства	5	13
2.	Види організаційно-правових форм господарської діяльності	5	13
3.	Виробнича програма та її склад	5	14
4.	Основні засоби АТП	5	13

5.	Оборотні засоби АТП	5	13
6.	Показники руху та ефективності використання оборотних засобів	5	14
7	Трудові ресурси АТП	5	14
8	Характеристика систем оплати праці на автомобільному транспорті	5	14
9	Елементи економічних витрат АТП	5	14
10	Собівартість вантажних перевезень	5	14
11	Собівартість пасажирських перевезень	5	14
12	Основи системи оподаткування АТП	5	14
Разом		60	164

7. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстративні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- проводиться ділове та психологічне тестування.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- підсумковий контроль – екзамен.

Поточний та підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в письмовій формі центром незалежного оцінювання. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з п'яти запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
  - з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань;
- Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється окремо за 100-бальною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, індивідуальні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів за формами контролю

Модуль 1: Поточне тестування														Екза- мен	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	4		
32								28						40	100

T1, T2, ..., T14 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену
90-100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	задовільно
60-63	
35-59	не задовільно з можливістю повторного складання
1-34	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Основи економіки транспорту» включає:

1. Конспект лекцій на паперових носіях.
2. Конспект лекцій на електронних носіях.
3. Практичні завдання на паперових носіях.
4. Нормативні документи Міністерства освіти і науки України.

11. Рекомендована література

Базова

1. Аналіз виробничо-економічної діяльності автотранспортного підприємства. Навч. посіб. С.О. Корецька, В.А. Познаховський. – Рівне: НУВГП, 2013. – 158с.
2. Гельман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. Навч. посіб. – Київ: ЦНЛ, 2006. – 488с.
3. Економіка підприємства. Навчальний посібник. /Круш. П.В., Подвігіна В.І., Сердюк Б.М. та ін.. / за заг. ред. П.В. Круша. – Київ: Ельга-Н. КНТ, 2007. – 780с.
4. Економіка автомобільного транспорту. Навчальний посібник. С.О. Корецька, А.Ю. Якимчук. – Рівне. НУВГП, 2012. – 309с.
5. Руденко Л.А., Подольська В.О., Яріш О.В. Навч. пос. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. – К: НМУ «Укоопосвіта», 2000. – 422с.

Допоміжна

1. Бердинкова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. – М: ИНФРА, 2001, - 215с.
2. Зінь Е.А., Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: Підручник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 320с.
3. Справочник инженера-экономиста автомобильного транспорта. /Гл. ред. С.Л. Голованенко. – К.: Техника, 1976. – 200с.

4. Турченко М.О., Швець М.Д., Кристочук М.Є. Планування діяльності автотранспортного підприємства. Підручник. Рівне, НУВГП . – 2013. 297с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (http://www.nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php)
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.libr.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cbs.rv.ua/>